

Oversigt over supplerende oplysninger i sagen om klima-lavbundsprojekt Lindum Enge

Bygherres svar er skrevet i kursiv.

Supplerende oplysninger modtaget den 24. april 2026

1. Hvad er den samlede anlægsperiode for projektet, og hvor længe varer de forskellige anlægstiltag ca.?

Svar: Anlægsperioden forventes at strække sig over 10-12 uger i perioden fra september til marts. Det er ikke muligt at konkretisere, hvor længe de enkelte anlægstiltag forventes at tage, da det i nogen grad vil afhænge af vejret, og entreprenørens konkrete tilrettelæggelse af arbejdet.

2. Er normal arbejdstid i overensstemmelse med kommunens forskrifter for midlertidige anlægsaktiviteter?

Svar: Viborg Kommune har oplyst, at kommunen ikke har nogen bestemmelser for midlertidige anlægsaktiviteter. Kommunen oplyser dog, at anlægsarbejdet skal finde sted indenfor normal arbejdstid, som det også er beskrevet i screeningsnotatet.

3. SGAV bemærker, at vurderingerne skal bero på nyeste data for tilstanden af målsatte vandområder. Derfor skal tilstandsvurderingerne fra VP3 genbesøg indgå i vurderingen.

Svar: Jf. VP3 genbesøget er der én terrænnær grundvandsforekomst indenfor projektområdet (dkmj_1100_ks) med følgende tilstandsvurderinger:

Kvantitativ tilstand: God

Kemisk tilstand, samlet: Ringe

Årsag til manglende målopfyldelse: Påvirkning af drikkevand (pesticider)

4. Der bør begrundes, hvorfor nogle af arterne på udpegningsgrundlaget er fravalgt og hvorfor kun nogle vurderes som relevante.

Svar: Tabel 2.4 i screeningsnotatet er en opsummering af de arter, som er vurderet relevant at medtage i vurderingen. Redegørelsen for, hvilke arter, der er relevante, fremgår af tabel 6-1 i væsentlighedsvurderingen: De enkelte udpegninger fremgår med mørk baggrund, såfremt de ikke anvendes til den videre vurdering, da de ikke findes relevante og naturtyper og arter ud fra objektive kriterier ikke kan forventes påvirket.

Som det redegøres for i væsentlighedsvurderingen, har SGAV foretaget en opdatering af udpegningsgrundlagene, hvilket har resulteret i, at visser arter og naturtyper udtages (eller tilføjes) udpegningsgrundlagene, baseret på den aktuelle forekomst (se også <https://sgavmst.dk/natur-og-jagt/naturindsatser/natura-2000/udpegningsgrundlag>). For N30 gælder det eksempelvis, at stor kærguldsmed og enårig strandvegetation forventeligt udgår.

Derudover udgør tabellen ligeledes en gennemgang af, hvilke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, som medtages i den videre vurdering ud fra følgende betragtninger: 1) er kendt fra området, 2) er tilstede i projektområdet og/eller 3) findes i vandløbet eller slutrecipienten. Kun arter/naturtyper, der opfylder et eller flere af disse kriterier medtages i vurderingen.

5. SGAV bemærker, at der mangler en vurdering af bygge- og beskyttelseslinjer (skovbyggelinjen og åbenskyttelseslinjen) samt de beskyttede sten- og jorddiger der ligger langs med projektområdet mod syd-vest. Påvirkes disse af anlægsarbejdet eller i driftsfasen når vandstanden stiger?

Svar: Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 17, at der ikke må placeres bebyggelse, såsom bygninger, skure, campingvogne og master inden for skovbyggelinjen. Såfremt det bliver nødvendigt, at opstille skur/mandskabsvogn inden for skovbyggelinjen, vil kommunen blive ansøgt herom. Skovbyggelinjen har til formål at sikre det frie udsyn til skoven og skovbrynet og for at bevare skovbrynene som værdifulde levesteder for plante- og dyreliv. NST vurderer, at midlertidig opsætning af en skurvogn/mandskabsvogn i en periode på 10-12 uger ikke vil have en væsentlig påvirkning på oplevelsen og udsynet til skovbrynet. NST vurderer ydermere, at skovbrynet bevares som levested for plante- og dyreliv, da afvandingskortene viser, at hydrologien ikke ændres ved skovbrynet.

For så vidt angår åbeskyttelseslinjen, vil projektet ikke kræve dispensation. Anlægstiltagene, som er omfattet af åbeskyttelseslinjens forbudsbestemmelser, kræver tilladelse efter vandløbsloven, og er derfor omfattet af åbeskyttelseslinjens undtagelsesbestemmelser i § 16, stk. 2, pkt. 1.

Der ligger beskyttede sten- og jorddiger langs med kanten af projektområdet. Digerne vil ikke blive påvirket, da der ikke sker ændringer i hydrologien ved dem.

6. SGAV bemærker, at vurderingen af påvirkningen af målsatte vandområder generelt ikke er fyldestgørende. I vurderingen skal det indgå hvordan projektet påvirker tilstanden i målsatte vandområder, herunder hvordan hvert kvalitetselement påvirkes og om det potentielt enten vil resultere i tilstandsforringelse eller kunne hindre målopfyldelse, så projektet lever op til indsatsbekendtgørelsens § 8.

Der er derfor behov for at præcisere, hvorfor målsatte vandløb samt søer og kystvand ikke påvirkes af anlægstiltagene. Flere af de dræn/grøfter der sløjfes løber til Klejstrup Bæk/Skals Å, så der er behov for at begrunde hvorfor der ikke vurderes at være en påvirkning af kvalitetselementerne fra bl.a. sediment, næringsstoffer, MFS, temperaturstigninger m.m.

Vær opmærksom på at de opdaterede vandområdeplaner 2021-2027 er trådt i kraft den 1. januar 2026, og at det derfor er disse tilstandsvurderinger der er gældende.

Svar: Hjarbæk Fjord (kystvandområde 158)

Skals Å afvander til kystvandområde 158 Hjarbæk Fjord, som har følgende tilstandsvurdering:

Kemisk tilstand: God

Fytoplankton: Dårlig

Rodfæstede bundplanter: Dårlig

Bunddyr: Ukendt

Iltforhold: Ikke anvendelig
Vandets klarhed: Ikke anvendelig
Nationalt specifikke stoffer: God

Projektets påvirkninger på Skals Å (Klejtrup Bæk 00514)

Kemisk tilstand: Den kemiske tilstand vurderes ikke at blive påvirket i anlægsfasen, da der ikke er registreret jordforureninger indenfor projektområdet. I driftsfasen kan der på sigt være en positiv effekt på den kemiske tilstand, da landbrugsdriften ekstensiveres, hvorved gødskning og sprøjtning med biocider ophører.

Planter: Tilstanden vurderes ikke at blive påvirket i anlægsfasen, da der ikke gennemføres anlægstiltag i vandforekomsten. Sløjfning af dræn og grøfter vil ikke give anledning til udledning af sediment eller kemiske stoffer, der kan påvirke tilstanden for planter. I driftsfasen kan der på sigt være en positiv effekt, da landbrugsdriften ekstensiveres, hvorved sprøjtning ophører. Udtagning af lavbunds-jorde kan desuden på sigt medvirke til, at der på sigt vil være et reduceret behov for grødeskæring i vandløbet.

Smådyr: Tilstanden vurderes ikke at blive påvirket i anlægsfasen, da der ikke gennemføres anlægstiltag i vandforekomsten. Sløjfning af dræn og grøfter vil ikke give anledning til udledning af sediment eller kemiske stoffer, der kan påvirke tilstanden for smådyr. I driftsfasen kan der på sigt være en positiv effekt, da landbrugsdriften ekstensiveres, hvorved sprøjtning ophører.

Alger: Tilstanden vurderes ikke at blive påvirket i anlægsfasen, da der ikke gennemføres anlægstiltag i vandforekomsten. Sløjfning af dræn og grøfter vil ikke give anledning til udledning af sediment eller kemiske stoffer, der kan påvirke tilstanden for alger. Det er kendt, at vådområdeprojekter på landbrugsjord kan medføre en midlertidig øget udvaskning af fosfor fra jordmatricen, og selvom fosfor er den miljøfaktor med størst forklaringsgrad, når det kommer til variationer i algesamfundene, vil der i projektet ikke være en påvirkning af kvalitetselementet. Dette skyldes, at den største fosforudvaskning finder sted i vinterhalvåret, hvor grundvandsstanden på projektarealerne er højest grundet nedbør. I denne periode er primærproduktionen på sit laveste, og da der sker en kontinuerlig udskiftning af vandet i vandløb, vil der ikke ske en ophobning af det udvaskede fosfor, som evt. ville kunne påvirke algesamfundene senere på sæsonen. Dertil kommer, at den midlertidige fosforudvaskning fra projektområdet er mindre end den nuværende grundet dræning, jf. afsnit 8.2.9 i væsentlighedsvurderingen. I driftsfasen kan der på sigt være en positiv effekt, da landbrugsdriften ekstensiveres, hvorved gødskning og sprøjtning ophører.

Fisk: Tilstanden vurderes ikke at blive påvirket i anlægsfasen, da der ikke gennemføres anlægstiltag i vandforekomsten. Sløjfning af dræn og grøfter vil ikke give anledning til udledning af sediment eller kemiske stoffer, der kan påvirke tilstanden for fisk. I driftsfasen kan der på sigt være en positiv effekt, da landbrugsdriften ekstensiveres, hvorved gødskning og sprøjtning som kan påvirke fødeemner og iltindhold ophører.

Nationalt specifikke stoffer: Tilstanden vurderes ikke at blive påvirket i anlægsfasen, da der ikke er registreret jordforureninger indenfor projektområdet. Sløjfning af dræn og grøfter vil ikke give anledning til udledning af sediment eller kemiske stoffer, der kan påvirke tilstanden for fisk. I driftsfasen kan der på sigt være en positiv effekt, da landbrugsdriften ekstensiveres, hvorved gødskning og sprøjtning ophører.

Projektets påvirkninger på Hjarbæk Fjord (kystvandområde 158)

Projektet vurderes ikke at påvirke kvalitetselementernes tilstand i anlægsfasen. Tiltagene vil ikke give anledning til en udledning af sediment eller kemiske stoffer til recipienten. Der forventes en midlertidig udvaskning af fosfor fra projektområdet, men denne udvaskning er mindre end den nuværende udvaskning, jf. afsnit 8.2.9 i væsentlighedsvurdering. Udvaskningen er desuden midlertidig, og vil aftage efterhånden som puljen udtømmes. Projektets kvælstofreducerende effekt er desuden så stor, at den mere end kompenserer for den fosfor, som midlertidigt vil blive udvasket fra projektområdet.

I driftsfasen vurderes projektet at have en begrænset positiv effekt på tilstanden af kystvandområdet og bidrage til målopfyldelse på sigt, idet projektet vurderes at have en positiv effekt på udledning af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer.

7. Det bør begrundes hvorfor der ikke vurderes at ske en påvirkning i anlægsfasen.

Vær igen opmærksom på at de opdaterede vandområdeplaner 2021-2027 er trådt i kraft, og det derfor er disse tilstandsvurderinger der er gældende.

Svar: I anlægsfasen vil der ikke være nogen påvirkninger af grundvandsforekomsternes kemiske eller kvantitative tilstand, da der ikke er registreret forureninger indenfor projektområdet, og projektet påvirker ikke hydrologien udenfor projektgrænsen. Projektet indeholder heller ikke andre tiltag, der vil kunne påvirke den kemiske tilstand af grundvandsforekomsten. Projektet forringer ikke den kvantitative tilstand, da genopretning af naturlig hydrologi indebærer sløjfning af menneskelige afvandingsystemer såsom dræn og grøfter. Der er heller ikke behov for grundvandssænkninger eller lignende foranstaltninger under anlægsarbejdet.

8. GIS-filerne indikerer, og det fremgår af screeningsnotatet, at der foretages anlægsarbejde (sløjges grøfter/dræn og etableres tærskler) inden for § 3-beskyttet natur. Er det korrekt forstået, at der ikke sker kørsel inden for § 3 natur ifm. dette anlægsarbejde?

Der mangler desuden en vurdering af en potentiel påvirkning af § 3 naturen i forbindelse med anlægsarbejdet. Det er uklart hvad der menes med den lokale påvirkning og den korte varighed af anlægsarbejdet.

Svar: Screeningsnotat afsnit 3.5 er opdateret med vurdering af projektets påvirkning af den enkelte forekomst af beskyttet natur.

8a. Opfølgende spørgsmål fra SGAV: Det fremgår af det opdaterede screeningsnotat, at der udlægges køreplader på arealer med blød bund af hensyn til muliggørelse af kørsel med maskiner samt for at minimere påvirkninger fra kørslen. Hvor længe forventes kørepladerne at ligge i områderne?

Svar: Køreplader anvendt lokalt under anlæggets udførelse forventes at ligge samme sted mindre end 2 uger.

9. SGAV bemærker, at der mangler en vurdering af, hvordan den væsentlige ændring i vandstanden påvirker de eksisterende beskyttede naturarealer herunder det beskyttede vandløb.

Der mangler bl.a. en beskrivelse af kvælstof og fosfors effekt på beskyttet natur i forbindelse med ændringer i vandstanden herunder en potentiel fosforpuls.

Nr. 14 fremgår desuden ikke af figur 3.2.

Svar: Screeningsnotatet afsnit 3.5 er opdateret med vurdering af projektets påvirkning af den enkelte forekomst af beskyttet natur samt det beskyttede vandløb.

Lokalitet nr. 14 fremgår nu også af figur 3.2

9a. Opfølgende spørgsmål fra SGAV: Det fremgår af det opdaterede screeningsnotat at de 3-beskyttede vandløb ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet i anlægsfasen, da der ikke gennemføres anlægstiltag i vandløbene, der påvirker vandløbets fysiske forhold eller udvaskes sediment til vandløbet.

I forlængelse af bemærkningen for målsat overfladevand (række 13) bør det også under § 3- vandløb begrundes, hvorfor der vurderes ikke at ske påvirkning fra sediment.

Svar: Screeningsnotatet er opdateret med udbyggede vurderinger.

10. Det fremgår af ansøgningsmaterialet at projektområdet ligger inden for områder der i kommuneplanen er udpeget til bevaringsværdige landskaber og specifik geologisk bevaringsværdi. SGAV bemærker, at der mangler en vurdering af projektets påvirkning af udpegningerne.

Svar: Viborg Kommunes retningslinjer for bevaringsværdige landskaber og geologiske bevaringsværdier fremgår af Kommuneplan 2025-2036, retningslinje 10.1 og 10.5 (<https://viborg.viewer.dkplan.niras.dk/plan/541#/30814>). I anlægsfasen projekteres der med midlertidig opstilling af en enkelt skurvogn/mandskabsvogn, der forventes at tage 10-12 uger, og NST vurderer, at dette ikke forringer de landskabelige og geologiske værdier i væsentlig grad, grundet den korte varighed af anlægsarbejdet. Da projektet i driftsfasen blandt andet involverer, at den naturlige hydrologi omkring Skals Å genetableres, og oprindelig våde naturtyper på sigt genopstår ved at afbryde menneskeskabt dræning, vurderer NST, at projektet vil bidrage til at genskabe og bevare områdets kulturhistoriske og geologiske værdi omkring Skals Å-dalen og dermed være i overensstemmelse med kommunens retningslinjer.

11. Det er uklart hvorvidt der kun er foretaget undersøgelser for bilag IV arterne stor vandsalamander og spidssnudet frø, og andre arter dermed er vurderet udelukkende ud fra registreringer, arternes levesteder m.m.

Svar: Det er korrekt, at der kun er foretaget konkrete undersøgelser for stor vandsalamander og spidssnudet frø (samt kigget efter krebseklo ift. grøn mosaikguldsmed). Øvrige arter er vurderet, men fra-valgt pga. ingen forekomst i regionen eller området samt arternes økologiske niche (se afsnit 9.1 i væsentlighedsvurderingen).

12. Af det fremtidige afvandingskort fremgår det, at der ved flere af de vandhuller der er udpeget som potentielt levested for stor vandsalamander, periodevist bliver frit vandvandspejl mod Skals Å.

Vil der blive hydrologisk forbindelse mellem vandløbet og de vandhuller der er kortlagt som levested for stor vandsalamander så f.eks. fisk kan vandre op i vandhullerne? I så fald, hvilke konsekvenser har dette for, om padderne kan benytte vandhullerne fremadrettet.

Svar: For de udpegede levesteder længst mod nord (vandhul nr. 1 og 2) samt længst mod syd (vandhul nr. 8) fremgår det af afvandingskortene, at der også den dag i dag er perioder med frit vandspejl med

Skals Å, og der ikke ændres væsentligt på afvandingsklasserne som følge af projektet. En ortofotogen-nemgang viser ligeledes, at der nogle år har været hydrologisk forbindelse mellem vandhullerne og Skals Å. Det fremgår ydermere af tabel 4-1 i væsentlighedsvurderingen, at der ved besigtigelsen af vandhullerne blev fundet hundestejle i vandhul 1. For de øvrige udpegede levesteder (vandhul nr. 3-6), er det dog sandsynligt, at der vil opstå frit vandspejl med Skals Å som resultat af projektet. Som det fremgår af tabel 4-1 har samtlige af de udpegede levesteder en rig vegetation, som stor vandsalamander kan bruge til skjul, og NST vurderer derfor, at vandhullerne fortsat vil være egnede som levesteder for stor vandsalamander, også selvom der skulle indvandre fisk fra Skals Å. Det fremgår desuden af afvandingskortene, at der som resultat af projektet vil skabes flere vandhuller, (som ikke har frit vandspejl med Skals Å), og NST vurderer, at dette vil skabe flere egnede levesteder for stor vandsalamander (og flere padde i øvrigt), og at den økologiske funktionalitet som minimum vil være opretholdt.

13. Er aktiviteterne planlagt således at de heller ikke påvirker potentielle vandringsruter for stor vandsalamander?

Svar: Da anlægsarbejdet forventes at blive udført i vinterhalvåret over en periode på 10-12 uger, vil anlægsarbejde ikke påvirke stor vandsalamanders potentielle vandringsruter, da det er uden for paddernes aktive periode. Se i øvrigt pkt. 22 for redegørelse for stor vandsalamanders generelle forekomst i området.

13a. Opfølgende bemærkning/spørgsmål fra SGAV: Ok ift. vandring, men behov for at redegøre for hvorvidt anlægsarbejdet dermed kan påvirke områder der anvendes til overvintring. Det fremgår af væsentlighedsvurderingen side 37, at aktiviteterne er planlagt således, at de ikke påvirker de af Miljøstyrelsen udpegede levesteder for stor vandsalamander. Er det korrekt forstået at dette dermed også omfatter steder der kan anvendes til overvintring?

Svar: Stor vandsalamander overvintrer normalt i og omkring de rastesteder, som de opsøger på land uden for yngletiden, og foretrækker træbevoksede områder med dødt ved, hulrum i jorden fx under store sten og i kældre. I det pågældende område vurderer Naturstyrelsen, at overvintringslokaliteterne for stor vandsalamander findes i tilknytning til skovområderne vest for projektområdet og de skovbevoksede arealer mellem delområderne. Der foretages ingen anlægstiltag i disse områder, og Naturstyrelsen vurderer derfor, at der ikke er risiko for individdrab af overvintrende individer.

14. De fremtidige afvandingskort indikerer, at der steder langs med Skals Å vil være frit vandspejl. Det fremgår samtidig at naturtypen urtebræmme vurderes uforstyrret da der ikke sker nogen direkte påvirkning, og da området på sigt vil være mere uforstyrret og der vil ske en mindre næringsflux.

Kan det frie vandspejl ned mod Skals Å påvirke urtebræmmen i driftsfasen f.eks. fra næringsstoffer, MFS eller temperaturstigninger?

Svar: Der vil ikke være en væsentlig påvirkning af urtebræmmer som følge af hydrologitiltagene. Der vil ikke ske en hævnning af vandspejlet i Skals Å, da projektet ikke indeholder tiltag, som påvirker dette. I de tilfælde, hvor afvandingskortene (konsekvenskortene) viser frit vandspejl mellem Skals Å og projektområdet, er det udtryk for, at terrænet ligger i niveau med eller lavere end vandspejlet i åen, og at den modellerede grundvandsstand i projektområdet ved ophør af dræning ligger i niveau med eller højere end vandspejlet i åen.

Da urtebræmmer primært påvirkes af eutrofiering fra dyrkning af tilstødende arealer, slåning, tilgroning og græsning, vurderes projektet på sigt at have en positiv effekt på naturtypen i driftsfasen, idet landbrugsdriften ekstensiveres.

15. Det vurderes at odderen ikke påvirkes grundet ingen væsentlige forstyrrelser, særligt tæt ved Skals Å, men der mangler en vurdering af en potentiel påvirkning i driftsfasen.

Svar: I driftsfasen vil skabelsen af mere vandflade bidrage med flere potentielle fourageringsområder for odder. Derudover ophører den hidtidige intensive landbrugsdrift, hvilket vurderes på lang sigt at forbedre vandkvaliteten i Skals Å, og dermed odderens fødegrundlag heri. Det vurderes således, at projektområdet vil udvikle sig til et meget velegnet levested for odder, der kan understøtte arten positivt i alle dens livs- og adfærdsstadier. Området vil skabe sammenhængende naturområder med forventet begrænset menneskelig forstyrrelse til gavn for odderens tilstedeværelse. Endvidere vurderes det, at det nye vådområde med flere vandhuller og mere eller mindre temporære oversvømmelsesområder vil understøtte et stort og robust fødegrundlag i form af bestande af fisk, padder, krebsdyr m.v.

16. Det fremgår af kortmaterialet (tegning 3 og 4), at de områder der er udpeget som potentielle rasteområder for spidssnudet frø i driftsfasen vil overgå til vådere naturtyper (fra fugtig eng til våd eng/sump). Hvordan vurderes det at påvirke de potentielle rasteområder for spidssnudet frø?

Svar: Som det fremgår af væsentlighedsvurderingen (og bilag IV-håndbogen) udgøres rasteområder for spidssnudet frø ofte af enge og moser med en udbredt naturlig urtevegetation. Det fremgår af afvandingskortene (bilag 8 og 9) at projektet forventes at medføre en stigning i udbredelsen af sump/mose, våd eng og fugtig eng i en blød gradient, som netop udgør foretrukne raste- (og yngle-) områder for spidssnudet frø. NST forventer dermed, at projektet i driftsfasen på sigt vil have positiv effekt på spidssnudet frø, da både dens yngle- og rasteområder vil udbredes og kvaliteten af disse forbedres i takt med, at landbrugsdriften ophører. Den økologiske funktionalitet for spidssnudet frø vil således som minimum opretholdes, hvis ikke forbedres.

17. SGAV ønsker en vurdering af om de grøfter, der nedlægges, kan være potentielle levesteder for bilag IV arter og i så fald hvordan projekttiltagene kan påvirke sådanne arter.

Svar: Metode til sløjfning af grøfter har været diskuteret mellem bygherre, bygherrerådgiver og naturmyndighed hos Viborg Kommune. I forbindelse med væsentligheds- og bilag IV-vurderingen, er der foretaget besigtigelse i sommeren 2023 og januar 2024 med henblik på at afklare i hvilket omfang, anlægstiltag kan tillades inden for projektområdet uden at forårsage negativ påvirkning af habitat-naturtyper samt bilag IV og II-arter. I denne forbindelse er et område omkring vandhul 8 vurderet som potentielt rasteområde for spidssnudet frø (figur 9-5 i væsentlighedsvurderingen). Inden for dette område, er der to grøfter, der sløjfes i forbindelse med projektet. Det fremgår ydermere af væsentlighedsvurderingen samt detailprojekteringen, at disse grøfter sløjfes "passivt" ved at vedligehold af grøfterne ophører, og at grøfterne stille og roligt får lov til at sedimentere til og sløjfe sig selv. Der vil dermed ikke foregå konkrete anlægstiltag i eller i nærheden af de grøfter, hvor NST vurderer, at der kan risikere at forekomme bilag IV-arter. NST vurderer dermed, at der ikke er risiko for forsætligt individdrab. Valg af metoder til sløjfning af grøfter er gennemgået og godkendt af naturmyndigheden og bygherre.

18. Af GIS-filer fremgår et lag der hedder "matrikler". Er det matrikler der forventes at blive berørt af projektet, eller hvordan skal laget forstås?

Svar: Laget er en oversigt over matrikler i området, da projektet blev udarbejdet. Matrikellaget tjener alene til at lette orienteringen og læsning af kortet.

19. Der mangler en redegørelse for, hvad dette anlægstiltag konkret omfatter?

Svar: Rørunderføringen oprenses ved enten at trække en "prop" igennem, så aflejret materiale trækkes med ud, eller ved en spuling. Det aflejrede materiale spredes ud på nærliggende arealer udenfor beskyttet natur i et lag ikke tykkere end 10 cm.

20. Det er begrundet at bilag IV-arterne opremset i kolonnen til venstre ikke vurderes at blive påvirket grundet projektets placering, region og egenart herunder særligt arternes autoøkologi. Der mangler dog en begrundelse for bilag IV arten løgfrø, der er eneste art, der ikke er nævnt nogen steder i væsenlighedsvurderingen.

Svar: Det er en skrivefejl, at løgfrø ikke er listet sammen med de øvrige arter, som er blevet vurderet irrelevant at medtage i den videre vurdering. Løgfrø er kun kendt fra området meget langt nedstrøms i Skals Å-systemet, samt fra et større området øst for motorvejen (som vurderes som en større hindring) i et andet hovedvandopland. Med ophav i løgfrøens generelle udbredelse, ingen kendskab til fund indenfor 5 km samt kendskab til artens generelle dårlige spredningsevne, vurderes den ikke aktuelt at forekomme i området og er derfor ikke aktivt eftersøgt.

21. Det er uklart hvad der menes med almindelig instruks (standardkendetegn)?

Svar: Som en del af den sædvanlige tilrettelæggelse af anlægsarbejder i områder med blødt underlag vil der blive anvendt køreplader, madrasser eller tilsvarende i det omfang, det vurderes anlægsteknisk nødvendigt, hvor der er risiko for kørespor dybere end 10 cm. Derudover tilrettelægges anlægsarbejdet på en sådan måde, at kørsel med maskiner sker langs med de grøfter og vandløb, hvor der arbejdes. Herved kan påvirkning fra kørslen generelt reduceres til en bredde omtrent svarende til bredden af maskinernes bånd.

Der vil blive anvendt almindelige entreprenørmaskiner til arbejdet, dvs. gravemaskiner, dumper, dozer, traktor med vogn, mm. Alle maskiner, der anvendes i projektet, skal overholde Naturstyrelsens miljøpolitik og vilkår for anlægsarbejder:

- Alle maskiner skal anvende bionedbrydelig hydraulikolie, smøreolie og smørefedt, der som minimum opfylder den Svenske Standard SS 15 54 34, samt bionedbrydelig smøreolie og smørefedt, der er godkendt efter den Europæiske Miljøstandard "ECO label" eller den tyske "Blaue Engel label", eller som opfylder den svenske standard SS 15 54 34 eller tilsvarende godkendelser.

- Gravemaskiner, traktorer, dumper og doser skal minimum opfylde EU-emission standard EURO 3. Dispensation herfra gives kun ved brug af specialmaskiner, der anvendes kortvarigt.

- Brændstofoplag og transport heraf skal overholde Europæisk Konvention om International Transport af Farligt Gods ad Vej (ADR)

- Oliespild skal opsamles. Alle Entreprenørmaskiner skal medbringe materiale til olieopsamling og inddæmning med kapacitet på minimum 50 liter (f.eks. oliesug Kit Box fra Oliesug.nu eller tilsvarende), og gældende regler skal overholdes, herunder evt. anmeldelse til myndigheder. Brugt olie, emballage og andet affald skal afleveres til godkendt modtager.
 - Dokumentation for overholdelse af miljøforhold skal kunne fremlægges inden brug af maskiner i projektområdet. Der skal kunne udtages prøver af hydraulikolien fra de maskiner, der skal køre indenfor projektområdet. Prøverne udtages under observation af tilsynet.
 - Entreprenøren skal til bygherre udlevere og løbende ajourføre en liste over maskiner, der skal køre eller kører på projektarealer. Oversigten skal mindst indeholde oplysninger om virksomhedsnavn, ejer, maskinalder, identifikationsnummer og EURO-klasse. Ved en eventuel kontrol skal alle maskiner, der træffes indenfor projektarealet, fremgå af listen. Se i øvrigt svar til spørgsmål i række 23 vedr. anlægstiltag (passiv sløjfning) i området udpeget som rasteområder for spidssnudet frø.
-

22. Det fremgår af væsentlighedsvurderingen, at det ikke kan afvises, at arten findes i området. Det er derfor ikke tilstrækkeligt at skrive, at der er en forsvindende lille mulighed for direkte påvirkning af enkeltindivider. Det må begrundes, hvorfor anlægstiltagene ikke vurderes at medføre forsætligt individdrab.

Svar: Da stor vandsalamander er udbredt i store dele af Danmark, er kendt fra området generelt, og der er udpegede levesteder for arten i Natura 2000-planen, kan det ikke udelukkes, at arten findes i området. Dog vurderer NST, at der er overvejende lille sandsynlighed for, at stor vandsalamander forekommer i området grundet følgende betragtninger: På baggrund af de konkrete besigtigelse og naturkortlægning af vandhullerne, som WSP har foretaget, vurderer NST i overensstemmelse med WSP, at vandhul 1, 2, 5, 6 og 7 i praksis ikke er egnede som levested særligt grundet tilgroning og deraf stor skyggepåvirkning (stor vandsalamander foretrækker solbeskinnede vandhuller) (se tabel 4-1 i væsentlighedsvurderingen). Vandhul 3, 4 og 8 er forholdsvis solbeskinnede, men mangler den nødvendige vegetation førend det vurderes egnet som ynglevandhul for stor vandsalamander (Stor vandsalamander lægger sine æg enkeltvis på vandplanter, hvor hvert æg pakkes ind i et blad. Derfor er planter med bløde, tilgængelige blade, såsom vandaks, afgørende) Foruden det, at de fysiske karakteristika mangler, er der ved konkret eftersøgning ligeledes ikke fundet individer af stor vandsalamander i nogen af vandhullerne. NST vurderer derfor samlet, at det med tilstrækkelig videnskabelig vished kan konkluderes, at stor vandsalamander ikke findes i området, og der dermed ikke er risiko for individdrab. Såfremt stor vandsalamander mod forventning alligevel forekommer i projektområdet, foregår anlægsarbejde i vinterhalvåret, som ligger uden for stor vandsalamanders aktive periode, herunder vandring fra vinterrast til yngleområde. Desuden er stor vandsalamander primært aktiv i skumrings- og nattetimerne, og anlægsarbejdet foregår inden for almindelig arbejdstid om dagen.

23. Det virker modsigende, når det samtidig fremgår, at det ikke kan afvises at arten findes i området, og da det fremgår, at der er udpegede levesteder inden for projektområdet.

Svar: Se bemærkning til pkt. 22.

Supplerende oplysninger modtaget den 6. juli 2026

24. I afsnittet Overfladevand under Eksisterende forhold mangler der en redegørelse for de eksisterende tilstande for kystvande, herunder tilstanden for hvert kvalitetselement.

Svar: Screeningsnotatet er opdateret.

25. (1) Hjarbæk Fjord har jf. vandområdeplanerne 2021 - 2027 efter genbesøget et fordelt indsatsbehov på 873,9 ton N/år. (2) Vandområdeplanerne 2021 - 2027 efter genbesøget indeholder ikke længere særskilte indsatser for klima-lavbundsprojekter.

Svar: Screeningsnotatet er opdateret.

26. Det er korrekt, at projektet vil have en positiv effekt på tilstanden i kystvandområdet. Det skal imidlertid bemærkes, at effekten af projektet allerede er indregnet i baseline i vandområdeplanerne 2021–2027 efter genbesøget. På den baggrund kan projektets effekt ikke indgå som et selvstændigt bidrag til målopfyldelsen for kystvandområdet Hjarbæk Fjord ifølge vandområdeplanerne 2021–2027 efter genbesøget.

Svar: Screeningsnotatet er opdateret.

27. (1) Hjarbæk Fjord har jf. vandområdeplanerne 2021 - 2027 efter genbesøget et fordelt indsatsbehov på 873,9 ton N/år. (2) Dette projekts kvælstofeffekt er allerede medregnet i baselinebelastningen i vandområdeplanerne 2021 - 2027 efter genbesøget. På den baggrund kan projektets effekt ikke indgå som et selvstændigt bidrag til målopfyldelsen for kystvandområdet ifølge vandområdeplanerne 2021 - 2027 efter genbesøget. (3) Vandområdeplanerne 2021 - 2027 efter genbesøget indeholder ikke længere særskilte indsatser for klima-lavbundsprojekter.

Svar: Screeningsnotatet er opdateret.

28. Vi gør opmærksom på, at der er foretaget vurderinger ift. vandløb. Disse bør fremgå under afsnit om vandløb.

Svar: Screeningsnotatet er opdateret.

29. Det er korrekt, at projektet vil have en positiv effekt på tilstanden i kystvandområdet. Det skal imidlertid bemærkes, at effekten af projektet allerede er indregnet i baseline i vandområdeplanerne 2021–2027 efter genbesøget. På den baggrund kan projektets effekt ikke indgå som et selvstændigt bidrag til målopfyldelsen for kystvandområdet Hjarbæk Fjord ifølge vandområdeplanerne 2021–2027 efter genbesøget.

Svar: Screeningsnotat er opdateret.

30. Hvilket ressourceforbrug forventes der at være i forbindelse med projektet?

Svar: Der er ikke behov for grus, sand, ler, vand eller andre ressourcer i projektet.
